

UZASADNIENIE

I. Potrzeba i cel regulacji

Niniejszy projekt ustawy o zmianie ustawy o dochodzeniu roszczeń w postępowaniu grupowym oraz niektórych innych ustaw ma na celu wdrożenie do polskiego porządku prawnego *dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2020/1828 z dnia 25 listopada 2020 r. w sprawie powództw przedstawicielskich wytaczanych w celu ochrony zbiorowych interesów konsumentów i uchylającej dyrektywę 2009/22/WE (Dz.Urz. UE L 409 z 4.12.2020 str. 1)* – zwanej dalej „dyrektywą 2020/1828”.

Dyrektywa 2020/1828 unowocześnia i wzmacnia mechanizmy ochrony zbiorowych interesów konsumentów. Umożliwia upoważnionym podmiotom działającym na rzecz ochrony konsumentów, wyznaczonym przez państwa członkowskie UE, występowanie z powództwami przedstawicielskimi, czyli powództwami wytaczanymi w imieniu konsumentów w celu doprowadzenia do zaprzestania stosowania przez przedsiębiorcę szkodliwej praktyki lub w celu zastosowania środka naprawczego w związku z jej stosowaniem. Dyrektywa udostępnia konsumentom kolejne narzędzie, służące przywróceniu równowagi kontraktowej, która została naruszona przez wykorzystujących swoją przewagę przedsiębiorców stosujących niedozwolone praktyki. Narzędzie to (powództwo przedstawicielskie wytaczane przez podmiot upoważniony) ma umożliwić konsumentom poszkodowanym w wyniku stosowania przez przedsiębiorców praktyk naruszających ich interesy bezpośrednie dochodzenie przysługujących im roszczeń.

Dyrektywa 2020/1828 przewiduje zastąpienie obecnego mechanizmu nakazów zaprzestania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów nową procedurą, w ramach której tzw. podmioty upoważnione mogą dochodzić nakazów zaprzestania niedozwolonych praktyk oraz nakazów odszkodowawczych. Nakaz miałby być wydawany przez podmiot rozpatrujący takie powództwo, którym może być sąd lub organ administracji. Wybór modelu oraz procedury zależy od państwa członkowskiego.

Wychodząc naprzeciw różnorodności tradycji prawnych poszczególnych państw członkowskich dyrektywa 2020/1828 umożliwia państwu członkowskiemu pozostawienie dotychczasowych systemów dochodzenia roszczeń zbiorowych. Zgodnie z dyrektywą 2020/1828 jedna z procedur musi natomiast odpowiadać warunkom w niej określonym. Od państwa członkowskiego zależy, czy wdrażając dyrektywę pozostawi dotychczasowe procedury, czy je zmieni dostosowując do wymogów dyrektywy.

W myśl art. 24 dyrektywy 2020/1828 państwa członkowskie zobowiązane są podjąć środki niezbędne do wykonania dyrektywy w terminie do dnia 25 grudnia 2022 r.

Wdrożenie dyrektywy 2020/1828 do prawa polskiego wymaga dokonania zmian w obowiązujących przepisach następujących ustaw:

- 1) ustawy z dnia 17 grudnia 2009 r. o dochodzeniu roszczeń w postępowaniu grupowym (Dz. U. z 2020 r. poz. 446), zwanej dalej „ustawą o dochodzeniu roszczeń”;
- 2) ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. z 2021 r. poz. 275) oraz
- 3) ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. z 2022 r. poz. 1125).

II. Obecny stan prawny

Ochrona zbiorowych interesów konsumentów w zakresie dochodzenia roszczeń wobec przedsiębiorców opiera się obecnie na modelu wynikającym z implementacji dyrektywy 2009/22/WE. Model ten nie przewiduje możliwości dochodzenia roszczeń o charakterze odszkodowawczym, umożliwiając jedynie wytaczanie powództw o zaniechanie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów przez wskazane przez państwa członkowskie upoważnione podmioty. W Polsce rozwiązanie to zostało implementowane w ustawie o ochronie konkurencji i konsumentów (zwana dalej „ustawą uokik”), w której przewidziane zostało odrębne postępowanie w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, prowadzone z urzędu przez Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (zwanego dalej „Prezesem Urzędu”).

Przepisy dotyczące zakazu praktyk naruszających zbiorowe interesów zawarte są obecnie w art. 24-28 ustawy uokik, a przebieg postępowania określają przede wszystkim przepisy art. 100-105 tej ustawy. Postępowanie wszczynane jest z urzędu przez organ administracji publicznej – Prezesa Urzędu, który obecnie ma wyłączną kompetencję w tym zakresie. Rozstrzygnięcie wydawane przez Prezesa Urzędu w formie decyzji administracyjnej, może być poddane kontroli sądów powszechnych – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (dalej: „SOKIK), a w dalszej kolejnej może być skierowane do Sądu Apelacyjnego (SA)

w Warszawie. Możliwe jest również złożenie skargi kasacyjnej od wyroku SA do Sądu Najwyższego.

Zgodnie z przepisami art.26-28 ustawy uokik, w ramach prowadzonego postępowania, Prezes Urzędu może wydać decyzję:

- 1) o uznaniu praktyki za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów i nakazania jej zaniechania (art. 26);
- 2) o uznaniu praktyki za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów stwierdzającej zaniechanie jej stosowania (art. 27);
- 3) zobowiązującą przedsiębiorcę do podjęcia bądź zaniechania określonych działań zmierzających do zapobieżenia naruszenia zbiorowych interesów konsumentów (art. 28).

Każda z ww. decyzji może zawierać elementy dodatkowe służące zapewnieniu ich skuteczności, np. zobowiązanie przedsiębiorcy do złożenia jednokrotnego lub wielokrotnego oświadczenia o treści i w formie określonej w decyzji (jako środek usunięcia trwających skutków naruszenia zbiorowych interesów konsumentów) czy nakazanie publikacji decyzji, na koszt przedsiębiorcy.

Ponadto, Prezes Urzędu uprawniony jest, w drodze decyzji, do nałożenia na przedsiębiorcę kary pieniężnej w wysokości nie większej niż 10% przychodu osiągniętego w roku rozliczeniowym poprzedzającym rok nałożenia kary (art. 106 ust. 1 pkt 4). Karą pieniężną może zostać obciążona także osoba zarządzająca przedsiębiorstwem, jeżeli osoba ta w ramach sprawowania swojej funkcji w czasie stwierdzonego naruszenia umyślnie dopuściła się przez swoje działanie bądź zaniechanie do naruszenia przez przedsiębiorcę zakazu stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów (art. 106b ust. 1).

III. Różnica między dotychczasowym a projektowanym stanem prawnym

Projektowane rozwiązania, mające na celu wdrożenie dyrektywy 2020/1828 przewidują obok dotychczasowego modelu ochrony zbiorowych interesów konsumentów opartego na postępowaniu prowadzonym przez Prezesa Urzędu, wprowadzenie modelu wytaczania powództw grupowych przeciwko przedsiębiorcom, przed sądem powszechnym. Przewidziane zostały dwa rodzaje powództw grupowych w ramach grupowego postępowania krajowego i grupowego postępowania transgranicznego wytaczanych na rzecz konsumentów przez podmioty upoważnione.

Obecnie w przypadku naruszenia indywidualnego interesu, konsument może dochodzić roszczeń na drodze indywidualnego powództwa. . Projektowana regulacja umożliwi dochodzenie indywidualnych interesów grupy konsumentów przez podmioty upoważnione w postępowaniu przed sądem w procedurze cywilnej.

Status podmiotu upoważnionego zgodnie z projektem może uzyskać organizacja konsumencka wpisana do rejestru podmiotów upoważnionych, zwanego dalej „Rejestrem”, prowadzonego przez Prezesa Urzędu. Kryteria uzależniające dokonanie wpisu do Rejestru są takie same w przypadku ustalenia kompetencji do wszczynania powództw grupowych krajowych, jak i zagranicznych. Oznacza to, że organizacja konsumencka wpisana do Rejestru, będzie także podmiotem upoważnionym znajdującym się w wykazie prowadzonym przez Komisję Europejską.

Podstawową różnicą w stosunku do obecnie obowiązującej regulacji jest rozszerzenie doboru środków, które według projektu mogą być dochodzone na rzecz konsumentów w postępowaniu grupowym, w którym powodem jest podmiot upoważniony. Oprócz bowiem możliwości dochodzenia zaniechania stosowania praktyk naruszających interesy grupy konsumentów, przewidziana została możliwość dochodzenia także roszczeń związanych ze stosowaniem praktyk naruszających interesy grupy konsumentów, w szczególności takich jak:

- unieważnienia umowy z obowiązkiem wzajemnego zwrotu świadczeń,
- zwrotu kosztów związanych z nabyciem rzeczy, energii, papierów wartościowych i innych praw majątkowych, usług, a także robót budowlanych,
- naprawy rzeczy,
- wymiany rzeczy,
- zwrotu pobranych opłat,
- obniżenia ceny,
- naprawienia wyrządzonej szkody na zasadach ogólnych.

W związku z powyższym, w ustawie o dochodzeniu roszczeń zaproponowane zostały nowe regulacje w szczególności dotyczące:

- określenia roszczeń, których można dochodzić przed sądem,
- legitymacji procesowej podmiotu upoważnionego,
- uprawnień Prezesa Urzędu w związku z toczącym się postępowaniem,
- obowiązku wystąpienia przedsądowego przed skierowaniem sprawy na drogę sądową,

- dopuszczalności i granic wynagrodzenia jakiego od członków grupy (konsumentów) może żądać podmiot upoważniony,
- niezbędnych elementów pozwu,
- kwestii prejudykatu,
- kosztów procesu,
- kontroli finansowania podmiotu upoważnionego,
- przystępowania i występowania członków grupy (konsumentów) z toczącego się postępowania,
- informowania konsumentów o wynikach postępowania,
- kary grzywny wobec przedsiębiorcy w związku z niewykonaniem wyroku sądu.

Zmiany projektowane w ustawie z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów dotyczą przede wszystkim kwestii związanych z wyznaczaniem podmiotów upoważnionych, prowadzeniem Rejestru, sprawozdawczością oraz obowiązkami informacyjnymi podmiotów upoważnionych wobec konsumentów i Prezesa Urzędu, a także Prezesa Urzędu wobec Komisji Europejskiej.

Zakres przedmiotowy spraw będących przedmiotem powództw grupowych będzie odpowiadał zakresowi określonemu w załączniku I do dyrektywy 2022/1828.

Podmiotami upoważnionymi do wytaczania powództw grupowych transgranicznych oraz podmiotami upoważnionym do wytaczania powództw grupowych krajowych mogą być organizacje konsumenckie, które muszą spełniać kryteria fachowości i niezależności tj.:

- przez 12 miesięcy przed skierowaniem sprawy do sądu podmiot ma prowadzić działalność na rzecz ochrony interesów konsumentów;
- celem statutowym podmiotu ma być zapewnienie ochrony interesów konsumentów;
- celem statutowym podmiotu nie jest osiągnięcie zysku;
- podmiot nie jest objęty postępowaniem upadłościowym ani nie został uznany za niewypłacalny;
- podmiot jest niezależny i nie podlega wpływom osób innych, niż konsumenci, w szczególności przedsiębiorców, które mogłyby odnieść korzyść gospodarczą z wytoczenia powództwa grupowego, również w przypadku finansowania przez strony trzecie, i w tym celu dysponuje ustalonymi procedurami aby zapobiegać takim wpływom

oraz aby zapobiegać konfliktom interesów między jego interesami, interesami podmiotów go finansujących i interesami konsumentów;

- podmiot udostępnia publicznie, stosując prosty i zrozumiały język, za pośrednictwem wszelkich stosownych środków, a w szczególności na swojej stronie internetowej, informacje, które wykazują, że spełnienia on kryteria oraz informacje o ogólnych źródłach swojego finansowania, o strukturze organizacyjnej, zarządczej i członkostwa, swoim celu statutowym a także swojej działalności.

Nałożenie na organizacje konsumenckie określonych wymogów kwalifikujących je do wytaczania transgranicznych powództw grupowych wynika wprost z regulacji dyrektywy 2020/1828 (art. 4 ust. 3). Jednocześnie dyrektywa 2020/1828 pozwala, aby państwo członkowskie rozciągnęło stosowanie wspomnianych kryteriów na organizacje konsumenckie wytaczające krajowe powództwa grupowe (art. 4 ust. 5). Projekt nie przewiduje wdrożenia tej opcji. Podmioty upoważnione do wytaczania powództw transgranicznych jak i podmioty upoważnione do wytaczania powództw krajowych będą musiały spełniać kryteria wskazane w art. 4 ust. 3 dyrektywy 2020/1828. W praktyce, podmiot upoważniony do wytaczania powództw transgranicznych będzie mógł być jednocześnie podmiotem upoważnionym do wytaczania powództw krajowych.

1. Obowiązki informacyjne podmiotów upoważnionych i pozwanych przedsiębiorców o powództwach

Podmioty upoważnione będą miały określone obowiązki informacyjne dotyczące powództw grupowych. Obowiązki te będą obejmowały konieczność udostępniania, w szczególności na ich stronach internetowych, informacji o powództwach, które podmiot upoważniony zamierza wytoczyć, o trwających powództwach, ich rodzaju i etapie, wynikach powództwa. Informacje te będą obejmowały także wyjaśnienie przedmiotu powództwa, określenie możliwych lub rzeczywistych skutków prawnych danego powództwa przedstawicielskiego, opis grupy konsumentów, których dotyczy powództwo grupowe oraz opis niezbędnych kroków, które mają podjąć zainteresowani konsumenci, w tym o zabezpieczeniu niezbędnych dowodów. Podmiot upoważniony będzie także zobowiązany podać wśród tych informacji informację o możliwości dołączenia przez konsumentów do konkretnego powództwa grupowego w sprawie zastosowania środków naprawczych.

Dyrektywa 2020/1828 przewiduje możliwość nałożenia przez sąd na pozwanego przedsiębiorcę, który dopuścił się naruszenia interesów konsumentów, obowiązków informacyjnych dotyczących prawomocnych wyroków/ugód pod warunkiem, że konsumenci objęci tym

powództwem nie są informowani o tych kwestiach w inny sposób. Projekt zakłada, że sąd może zobowiązać pozwanego przedsiębiorcę, który dopuścił się naruszenia interesów konsumentów, do poinformowania indywidualnych konsumentów objętych danym powództwem o prawomocnym wyroku lub zatwierdzonej ugodzie albo o oddaleniu powództwa w sprawie środków naprawczych. Przedsiębiorca będzie miał również obowiązek poinformowania indywidualnych konsumentów o przysługujących im uprawnieniach wynikających z wyroku/ugody oraz procedurze realizacji zasądzonych środków naprawczych. Obowiązek ten będzie realizowany wobec konkretnych konsumentów objętych danym powództwem. Informacje zamieszczane przez podmioty upoważnione oraz zawarte w wykazie postępowań grupowych będących w toku oraz prawomocnie zakończonych, udostępnionym w Biuletynie Informacji Publicznej Ministra Sprawiedliwości, będą natomiast skierowane do ogółu.

2. Kompetencje Prezesa UOKiK

Do obowiązków Prezesa UOKiK będzie należało rozpatrywanie wniosków organizacji konsumenckich ubiegających się o wyznaczenie na podmiot upoważniony, wyznaczanie takich podmiotów, prowadzenie i przekazywanie Komisji Europejskiej listy podmiotów upoważnionych wyznaczonych do wytaczania transgranicznych powództw grupowych, upublicznienie tej listy oraz kontrola (co najmniej raz na 5 lat) spełnienia przez te podmioty wymogów statuujących bycie podmiotem upoważnionym. (zmiana ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów).

Prezes UOKiK będzie uprawniony do składania wniosków do sądów o przekazanie danych dotyczących prowadzonych powództw w celu realizacji obowiązku sprawozdawczości wobec KE.

Ponadto, zostanie dodany nowy rozdział regulujący kwestie związane z wyznaczaniem podmiotów upoważnionych, prowadzeniem rejestru, sprawozdawczością oraz obowiązkami informacyjnymi podmiotów upoważnionych i pozwanych przedsiębiorców.

IV. Szczegółowy opis proponowanych zmian

I. Zmiany w ustawie z dnia 17 grudnia 2009 r. o dochodzeniu roszczeń w postępowaniu grupowym

1) Przepisy ogólne – zakres regulacji, definicje, wyłączenia (art. 1 – art. 4 ust. 2a)

Art. 1 pkt 1 (zmiana art. 1 ust. 2 Zakres przedmiotowy – rozszerzenie)

Proponuje się rozszerzenie zakresu przedmiotowego ustawy o dochodzeniu roszczeń w postępowaniu grupowym o postępowania w sprawach o zaniechanie stosowania praktyk naruszających interesy grupy konsumentów oraz roszczeń związanych z ich stosowaniem. W związku z tym w postępowaniu przed sądem okręgowym będzie można żądać zaniechania stosowania praktyk naruszających interesy grupy konsumentów lub roszczeń związanych ze stosowaniem praktyk naruszających interesy grupy konsumentów albo obu tych żądań jednocześnie.

Powyższe rozwiązanie jest zgodne z wymogiem art. 1 ust. 2 Dyrektywy 2020/1828 w zakresie zapewnienia możliwości wytaczania powództw grupowych do celów zarówno środków nakazujących zaprzestanie szkodliwych praktyk, jak i środków naprawczych.

Art. 1 pkt 1 (dodanie do art. 1 ust. 4 Wyłączenie warunku grupy 10 osób)

Dodanie ust. 4 ma na celu umożliwienie wszczynania, zgodnie z wymogami dyrektywy 2020/1828 powództwa o zaniechanie stosowania praktyk naruszających interesy grupy konsumentów w oparciu o ustawę o dochodzeniu roszczeń w postępowaniu grupowym. W myśl art. 1 tej ustawy w postępowaniu grupowym mogą być dochodzone roszczenia co najmniej 10 osób, natomiast art. 6 ust. 2 stanowi że „do pozwu należy dołączyć oświadczenia członków grupy o przystąpieniu do grupy (...)”. W przypadku spraw o zaniechanie stosowania praktyk naruszających interesy grupy konsumentów warunek dotyczący zebrania grupy jest bezzasadny. Istota tego postępowania polega bowiem na samym stwierdzeniu naruszenia interesów grupy konsumentów; dopiero w wyniku tego stwierdzenia dochodzić można roszczeń o charakterze odszkodowawczym, o których mowa w art. 1b ust. 1 pkt 2, co z kolei wymaga przystąpienia do grupy. Ratio legis projektowanego ust. 4 jest umożliwienie wszczęcia postępowania grupowego w sprawach o zaniechanie stosowania praktyk naruszających interesy grupy konsumentów w trybie przepisów ustawy o dochodzeniu roszczeń w postępowaniu grupowym, z pominięciem warunku zebrania grupy co najmniej 10 osób, na rzecz której wytaczane jest powództwo.

Zgodnie z art. 8 ust. 3 Dyrektywy 2020/1828, „aby podmiot upoważniony mógł wnieść o zastosowanie środka nakazującego zaprzestanie szkodliwych praktyk, konsumenci indywidualnie nie są zobowiązani do wyrażenia woli odnośnie do bycia reprezentowanymi przez ten upoważniony podmiot.”

Art. 1 pkt 2 (dodanie art. 1a Definicja „interesy grupy konsumentów”)

Wprowadzenie definicji „interesów grupy konsumentów” wynika z konieczności odróżnienia tego pojęcia od pojęcia „zbiorowe interesy konsumentów” – definicji określonej w ustawie o ochronie konkurencji i konsumentów.

Pojęcie „zbiorowe interesy konsumentów”, o którym mowa w art. 24 ust. 3 ustawy o ochronie konkurencji konsumentów, wiąże się z ochroną interesu publicznego. Postępowanie prowadzone przez Prezesa Urzędu (tryb administracyjnoprawny) w sprawach praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów ma na celu ochronę interesu publicznego jakim jest właśnie zbiorowy interes konsumentów. Nie jest nim suma indywidualnych interesów konsumentów. Zgodnie z projektowanym w ustawie o dochodzeniu roszczeń w postępowaniu grupowym art. 1a, definicja „interesów grupy konsumentów” odpowiada rozumieniu pojęcia „zbiorowych interesów konsumentów” według Dyrektywy 2020/1828. W myśl tej dyrektywy pojęcie to należy interpretować jako interesy będące sumą pojedynczych interesów wszystkich konsumentów dotkniętych praktyką przedsiębiorcy.

Definicja „zbiorowych interesów konsumentów” określona w ustawie o ochronie konkurencji i konsumentów stanowi odwołanie do naruszenia interesu publicznego (abstrakcyjnego konsumenta, jak i abstrakcyjnego interesu), co może mieć miejsce w sytuacji dotknięcia działaniem lub zaniechaniem przedsiębiorcy nieokreślonej i nieograniczonej liczby konsumentów.

„Zbiorowy interes konsumentów”, o którym mowa w dyrektywie 2020/1828 ma przede wszystkim charakter ekonomiczny i wiąże się z tym, że konsument indywidualnie może zostać dotknięty skutkami stosowania szkodliwych praktyk przez przedsiębiorcę. Istotą dyrektywy 2020/1828 jest zapewnienie skuteczniejszej ochrony zbiorowych interesów konsumentów poprzez zapewnienie zainteresowanym konsumentom „środków naprawczych” (art. 9 dyrektywy 2020/1828) a tym samym wprowadzenie procedury, która zapewni efektywne dochodzenie roszczeń grupy indywidualnych konsumentów.

Proponowane określenie „interesów grupy konsumentów” odpowiada definicji użytej w art. 3 pkt 3 dyrektywy na określenie „zbiorowych interesów konsumentów”, które oznaczają interesy konsumentów, w szczególności do celów środków naprawczych.

Art. 1 pkt 2 (dodanie art. 1b ust. 1 Rodzaje roszczeń/żądań)

Projektowany przepis określa rodzaje żądań, których będzie mógł dochodzić podmiot upoważniony przed sądem, wytaczając powództwo grupowe w sprawach o zaniechanie

stosowania praktyk naruszających interesy grupy konsumentów, a także w sprawach roszczeń związanych ze stosowaniem praktyk naruszających interesy grupy konsumentów.

W sprawach o zaniechanie stosowania praktyk naruszających interesy grupy konsumentów, żądanie pozwu może dotyczyć:

- uznania praktyki za naruszającą interesy grupy konsumentów i jej zaniechania albo stwierdzenia jej zaprzestania,
- złożenia jednokrotnego bądź wielokrotnego oświadczenia w odpowiedniej formie i o odpowiedniej treści oraz poinformowania konsumentów o stosowaniu przez przedsiębiorcę praktyk naruszających interesy grupy konsumentów,
- zasądzenia odpowiedniej sumy pieniężnej na cel związany z ochroną konsumentów (art. 1b ust. 1 pkt 1).

W ramach roszczeń związanych ze stosowaniem praktyk naruszających interesy grupy konsumentów, żądanie pozwu może dotyczyć w szczególności:

- unieważnienia umowy z obowiązkiem wzajemnego zwrotu świadczeń,
- zwrotu kosztów związanych z nabyciem rzeczy, energii, papierów wartościowych i innych praw majątkowych, usług, a także robót budowlanych,
- naprawy rzeczy,
- wymiany rzeczy,
- zwrotu pobranych opłat,
- obniżenia ceny,
- naprawienia wyrządzonej szkody na zasadach ogólnych (art. 1b ust. 1 pkt 2).

Art. 1 pkt 2 (dodanie art. 1b ust. 1 Dochodzenie obu roszczeń w jednym powództwie)

Projektowany przepis daje możliwość dochodzenia w jednym powództwie grupowym zarówno zaniechania stosowania praktyk naruszających interesy grupy konsumentów, jak i jednocześnie roszczeń związanych ze stosowaniem praktyk naruszających interesy grupy. Połączenie procedury dochodzenia ww. spraw w jednym powództwie ma zagwarantować skuteczniejsze egzekwowanie roszczeń należnych poszkodowanym konsumentom, przyspieszyć rozpoznawanie sprawy i odformalizować przebieg postępowania.

Rozwiązanie to jest zgodne z art. 7 ust. 5 Dyrektywy 2020/1828, który stanowi, że państwa członkowskie mogą umożliwić upoważnionym podmiotom wnoszenie o zastosowanie obu ww. środków w ramach jednego powództwa.

Art. 1 pkt 3 (dodanie w art. 4 ust. 2a Legitymacja procesowa)

Przepis art. 4 ust. 1 dyrektywy 2020/1828 nakłada na państwa członkowskie obowiązek zapewnienia, aby powództwa grupowe mogły być wytaczane przez upoważnione podmioty.

W związku z powyższym proponuje się dodanie w art. 4 ust. 2a, który stanowi o kompetencji podmiotu upoważnionego do wytaczania powództw w postępowaniach grupowych w charakterze reprezentanta grupy. W przepisie tym wskazane zostały również sprawy, w których podmiot upoważniony, będzie mógł wytaczać powództwa w postępowaniu grupowym: o zaniechanie stosowania praktyk naruszających interesy grupy konsumentów oraz o roszczenia związane z naruszeniem interesów grupy konsumentów.

Według obecnie obowiązujących przepisów, reprezentantem grupy może być osoba będąca członkiem grupy albo powiatowy (miejski) rzecznik konsumentów w zakresie przysługujących im uprawnień.

2) Zasady wytaczania powództw, uczestniczenia w postępowaniu grupowym (art. 4a –

Art. 1 pkt 4 (dodanie art. 4a Wstąpienie do postępowania przez Prezesa Urzędu)

Proponuje się, aby do postępowania grupowego w sprawach o zaniechanie stosowania praktyk naruszających interesy grupy konsumentów na każdym jego etapie mógł wstępować Prezes Urzędu Konkurencji i Konsumentów (dotyczy to również przypadku, o którym mowa w art. 1b ust.2 projektu ustawy). Na podstawie ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów (art. 26) kompetencje w zakresie stwierdzania naruszeń zbiorowych interesów konsumentów i wydawania stosownych decyzji w tym zakresie należą do Prezesa Urzędu. Wydaje się zasadne, aby w sprawach tych, w przypadku rozpatrywania ich przed sądem z powództwa podmiotu upoważnionego, Prezes Urzędu mógł uczestniczyć. Przyczyni się do ujednolicenia orzecznictwa.

W ramach uprawnienia Prezesa Urzędu do wstępowania do postępowania proponuje się odpowiednie stosowanie przepisu art. 60 § 1 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2021 r. poz. 1805, z późn. zm.). Zgodnie z tym przepisem *Prokurator może wstąpić do postępowania w każdym jego stadium. Prokurator nie jest związany z żadną ze stron. Może on składać oświadczenia i zgłaszać wnioski, jakie uzna za celowe, oraz przytaczać fakty i dowody na ich potwierdzenie.*

Art. 1 pkt 4 (dodanie art. 4b Wystąpienie przedsądowe do przedsiębiorcy)

Projektowany przepis stanowi wyraz dążenia do polubownego rozwiązywania sporów z przedsiębiorcą, i zobowiązuje podmiot upoważniony do uprzedniego wezwania przedsiębiorcy do zaniechania stosowania praktyk naruszających interesy grupy konsumentów, zanim wytoczy powództwo. Proponuje się termin 14 – dniowy od doręczenia wezwania na zaprzestanie przez przedsiębiorcę stosowania praktyk będących przedmiotem wezwania. Przepis nie ma natomiast zastosowania w przypadku, o którym mowa w art. 1 b pkt 2 projektu ustawy.

Rozwiązanie to odpowiada przepisowi art. 8 ust. 4 dyrektywy 2020/18/28, w myśl którego podmiot upoważniony ma możliwość wnoszenia o zastosowanie środków nakazujących zaprzestanie szkodliwych praktyk po konsultacji z przedsiębiorcą, którego dana sprawa dotyczy, w celu doprowadzenia do zaprzestania naruszenia. Jeżeli w terminie dwóch tygodni od otrzymania wniosku o konsultację przedsiębiorca nie zaprzestanie naruszenia, upoważniony podmiot może niezwłocznie wytoczyć powództwo.

Art. 1 pkt 4 (dodanie art. 4c Brak obowiązku udowodnienia szkody)

Projektowany przepis stanowi, że podmiot upoważniony nie ma obowiązku udowadniania szkody poniesionej przez konsumentów, w przypadku wytaczania powództwa w sprawie o zaniechanie stosowania praktyk naruszających interesy grupy konsumentów.

Powyzsza propozycja jest zgodna z art. 8 ust. 3 zdanie 2 dyrektywy, zgodnie z którym upoważniony podmiot nie jest zobowiązany udowodnić w przypadku powództwa o zaprzestanie szkodliwych praktyk, rzeczywistej straty lub szkody poniesionych przez konsumentów indywidualnych.

Art. 1 pkt 5 (dodanie art. 5a Opłaty od konsumentów)

Propozycja zawarta w przepisie art. 5a przyznaje podmiotom upoważnionym możliwość nieobligatoryjnego pobierania opłat od konsumentów tytułem przystąpienia do grupy. Wysokość pobieranych opłat powinna być proporcjonalna do wartości dochodzonego roszczenia. Proponuje się aby nie mogła być wyższa niż 5% dochodzonego roszczenia.

Art. 1 pkt 6 (dodanie w art. 6 ust. 3–5 Elementy pozwu – opinia/oświadczenie)

Projektowane przepisy określają, w zależności od rodzaju spraw, których dotyczy ma powództwo grupowe wytoczone przez podmiot upoważniony, elementy pozwu.

W przypadku roszczeń związanych ze stosowaniem praktyk naruszających interesy grupy konsumentów niezbędnym załącznikiem do pozwu będą oświadczenia członków grupy

o przystąpieniu do grupy (ust. 3). W myśl art. 1 ustawy o dochodzeniu roszczeń w postępowaniu grupowym, co najmniej 10 osób musi należeć do grupy, aby postępowanie miało charakter grupowy.

Natomiast w sprawach o zaniechanie stosowania praktyk naruszających interesy grupy konsumentów wymagana będzie opinia Prezesa Urzędu (ust. 4). Podmiot upoważniony, w związku z zamieraniem wytoczenia powództwa obowiązany będzie uzyskać uprzednio taką opinię. Celem tej regulacji jest zapobiegnięcie sytuacjom, w których np. wytoczone zostałyby powództwo przed sądem, podczas gdy postępowanie w tej samej sprawie prowadziłyby już Prezes Urzędu.

W sytuacji, gdy przedmiotem powództwa byłyby oba ww. roszczenia tj. o zaniechanie praktyk naruszających interesy grupy konsumentów i roszczenia związane ze stosowaniem tych praktyk, wówczas podmiot upoważniony obowiązany będzie przedstawić sądowi przy pozwie, opinię Prezesa Urzędu oraz oświadczenia członków grupy o przystąpieniu do grupy (ust. 5).

Art. 1 pkt 7 (dodanie w art. 6 art. 6a Prejudykant)

Dodawany przepis art. 6a zawiera propozycję rozwiązania, zgodnie z którym prawomocny wyrok sądu kończący postępowanie grupowe albo prawomocna decyzja Prezesa Urzędu stwierdzająca odpowiednio, naruszenie interesów grupy konsumentów lub naruszenie zbiorowych interesów konsumentów, będą wiązać sąd prowadzący sprawę z powództwa grupowego w sprawie roszczeń, o których mowa w projektowanym art. 1b ust. 1 pkt 2 (prejudykant). Regulacja ma stanowić ułatwienie dla uczestników postępowań grupowych, a w szczególności ma sprzyjać szybkości postępowań w sprawie dochodzonych roszczeń.

Powyższe rozwiązanie odpowiada treści motywu 64 dyrektywy 2020/1828, zgodnie z którym państwa członkowskie powinny zapewnić, aby prawomocna decyzja sądu albo organu administracyjnego w sprawie zaistnienia naruszenia szkodzącego interesom konsumentów mogła zostać wykorzystana jako dowód w kontekście innych powództw w sprawie środków naprawczych.

Art. 1 pkt 8 (dodanie w art. 7 ust. 3 Zgodność z celem statutowym)

Projektowany przepis nakłada na sąd obowiązek ustalenia czy wytoczenie powództwa jest zgodne z celem statutowym podmiotu upoważnionego. Chodzi o zbadanie przez sąd czy istnieje związek między głównym celem działalności podmiotu upoważnionego a naruszonymi interesami grupy konsumentów.

Zgodnie z art. 4 ust. 3 lit. b dyrektywy 2020/1828 jednym z bezwzględnie wymaganych warunków jakie musi spełniać podmiot upoważniony jest warunek, aby jego cel statutowy był zgodny z przepisami prawa Unii Europejskiej, o których mowa w Załączniku I do dyrektywy 2020/18/28.

Art. 1 pkt 9 (dodanie art. 7a Koszty procesu)

Zgodnie z projektowanym przepisem art. 7a członek grupy nie ponosi kosztów procesu w postępowaniu wszczętym przez podmiot upoważniony, którego przedmiotem są roszczenia związane ze stosowaniem praktyk naruszających interesy grupy konsumentów.

Odpowiednikiem ww. regulacji jest art. 12 ust. 2 dyrektywy 2020/1828, zgodnie z którym *konsumenci indywidualni, których dotyczy powództwo przedstawicielskie w sprawie środków naprawczych, nie ponoszą kosztów postępowania.*

Art. 1 pkt 10 (dodanie art. 9a Wyłączenie kaucji)

Projektowany przepis art. 9a wprowadza wyłączenie stosowania przepisów o kaucji na zabezpieczenie kosztów procesu i zaspokojeniu z kaucji w postępowaniach grupowych, w którym z powództwem wystąpił podmiot upoważniony.

Art. 1 pkt 11 (dodanie art. 10c Finansowanie/niezależność podmiotów upoważnionych)

Projektowany przepis art. 10c wprowadza rozwiązanie, zgodnie z którym, sąd na każdym etapie postępowania w sprawach o roszczenia związane ze stosowaniem praktyk naruszających interesy konsumentów ustala czy okoliczność finansowania przez inny podmiot, w tym przedsiębiorcę lub organizację przedsiębiorców podmiotu upoważnionego, pozostaje bez wpływu na właściwe zapewnienie ochrony interesów konsumentów. W tym celu upoważnione podmioty będą zobowiązane na wezwanie sądu do ujawnienia informacji na temat źródeł finansowania swojej działalności, a także na temat środków finansowych wykorzystywanych na rzecz określonego powództwa.

Projektowany przepis wyznacza w pewnym stopniu sposób dokonywania ww. ustaleń przez sąd, określając, że w szczególności należy zweryfikować:

- czy inny podmiot bezpośrednio finansuje wytoczone powództwo,
- czy inny podmiot wpływa na decyzje podmiotu upoważnionego dotyczące wytoczonego powództwa, w tym w zakresie ugody, w sposób sprzeczny z interesami konsumentów objętych powództwem,

- pozwanym jest przedsiębiorca będący konkurentem dla innego podmiotu finansującego podmiot upoważniony albo przedsiębiorca, od którego inny podmiot finansujący podmiot upoważniony, jest zależny.

W przypadku ustalenia przez sąd, że finansowanie przez inny podmiot podmiotu upoważnionego ma wpływ na zapewnienie właściwej ochrony interesów konsumentów w ramach toczącego się postępowania, sąd pozew odrzuci.

Projektowany przepis ma na celu realizację art. 10 dyrektywy 2020/1828. Zgodnie z tym przepisem państwa członkowskie obowiązane są zapewnić, aby nie dochodziło do konfliktu interesów w związku z finansowaniem powództwa przez stronę trzecią (ust. 1). W ust. 2 tego artykułu skonkretyzowano obowiązek ustanowienia takich regulacji, które będą zapobiegały wywieraniu wpływowi stron trzecich na decyzje upoważnionych podmiotów dotyczących powództw przedstawicielskich, także w zakresie ugód, które szkodziłyby interesom konsumentów. Ponadto, przepisy te mają zapewnić, żeby powództwo nie było wytaczane przeciwko pozwanemu, który jest konkurentem dla podmiotu finansującego lub przeciwko pozwanemu, od którego podmiot finansujący jest zależny.

Zgodnie z art. 10 ust. 3 dyrektywy 20/1828, państwa członkowskie obowiązane są stworzyć podstawę dla sądów lub organów administracji w ww. zakresie poprzez możliwość sprawdzania źródeł finansowania podmiotów upoważnionych, co ma skutkować w sytuacji stwierdzenia naruszeń, odrzuceniem legitymacji procesowej podmiotu upoważnionego, w określonym powództwie.

Art. 1 pkt 11 (dodanie art. 10d Zawieszenie postępowania)

Projektowany przepis stanowi o zawieszeniu postępowania w sprawie zaniechania praktyk naruszających interesy grupy konsumentów w dwóch przypadkach:

- gdy przed wytoczeniem powództwa w tej samej sprawie Prezes Urzędu wydał postanowienie o wszczęciu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, o którym mowa w art. 101 ust. 2 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów,
- gdy przed wytoczeniem powództwa w sprawie zaniechania stosowania praktyk naruszających interesy grupy konsumentów wobec tego samego przedsiębiorcy, decyzja wydana przez Prezesa Urzędu, jest nieprawomocna.

Celem projektowanych przepisów jest zapobieżenie sytuacjom równoległego toczenia się postępowania przed Prezesem Urzędu i przed sądem, w tej samej sprawie.

Art. 1 pkt 12 (dodanie w art. 13 ust. 3 Przystąpienie do grupy)

Proponowany przepis ust. 3 w art. 13 ma zapewnić aby w przypadku powództw o zastosowanie środków naprawczych, konsumenci poszkodowani mogli w określonym czasie po wniesieniu powództwa przez podmiot upoważniony wyrazić wolę bycia reprezentowanym przez ten podmiot, co tym samym oznacza związanie wynikiem postępowania z tego powództwa (opcja opt-in). Do czasu uprawomocnienia się wydanego przez sąd postanowienia co do składu grupy albo zakończenia postępowania ugodą, konsumenci objęci powództwem będą uprawnieni do rezygnacji z bycia reprezentowanymi, a tym samym do rezygnacji z objęcia ich skutkami postępowania albo ugody. Konsumenci, którzy w sposób wyraźny wyrazili wolę reprezentowanymi w danym postępowaniu wytoczonym z powództwa grupowego, do czasu wycofania takiej zgody, nie będą mogli być reprezentowani w innych powództwach grupowych w tej samej sprawie i przeciwko temu samemu przedsiębiorcy, ani nie będą mogli wytaczać powództw indywidualnych w tej samej sprawie i przeciwko temu samemu przedsiębiorcy

Art. 1 pkt 13 (dodanie art. 18a Wyłączenie art. 18)

Projektowany przepis art. 18 stanowi o wyłączeniu przepisu dotyczącego zmiany reprezentanta grupy na wniosek więcej niż połowy członków grupy tj. art. 18. W przypadku, gdy reprezentantem grupy jest podmiot upoważniony, z uwagi na specyfikę funkcjonowania tego podmiotu (wpis na listę podmiotów upoważnionych przez Prezesa Urzędu, inicjatywę podmiotu upoważnionego w zakresie wytaczania powództw, brak obowiązku sformułowania grupy co najmniej 10 osób w powództwach w sprawie o zaniechanie stosowania praktyk naruszających interesy grupy konsumentów), przepis o zmianie reprezentanta, nie może należeć zastosowania.

Art. 1 pkt 14 (dodanie art. 19a Wystąpienie z grupy a warunki ugody)

Dodawany przepis art. 19a ma umożliwić wystąpienie z grupy członka grupy, którego dotyczy określone powództwo, w przypadku zakończenia postępowania ugodą, której warunki nie mu nie odpowiadają.

Art. 1 pkt 15 (dodanie art. 21a Informowanie o wyroku)

Projektowany przepis art. 21a stanowi o prawie sądu, aby zobowiązać przedsiębiorcę w wyroku do poinformowania konsumentów objętych powództwem o wynikach postępowania tj. o prawomocnym orzeczeniu sądu w zakresie zasadzonych roszczeń lub o zawartej ugodzie lub o oddaleniu powództwa.

Przepis dotyczy wyroku w sprawie o roszczenia związane ze stosowaniem praktyk naruszających interesy grupy konsumentów.

Zgodnie z Motywem 62 dyrektywy 2020/1828 przedsiębiorca naruszający przepisy powinien mieć obowiązek przekazywania – na swój własny koszt – wszystkim zainteresowanym konsumentom informacji o ostatecznych środkach nakazujących zaprzestanie szkodliwych praktyk i o ostatecznych środkach naprawczych. Przedsiębiorca powinien również poinformować konsumentów o ugodzie zatwierdzonej przez sąd.

Art. 1 pkt 16 (dodanie art. 23a i 23b)

Proponuje się wprowadzenie przepisu stanowiącego dla sądu podstawę do nałożenia na przedsiębiorcę, który nie wykonuje prawomocnego wyroku sądu nakazującego zaniechanie praktyk naruszających interesy grupy konsumentów kary grzywny w wysokości 10.000 euro za każdy dzień opóźnienia, licząc od daty wskazanej w wyroku (art. 23a).

W przypadku uchylania się przedsiębiorcy od wykonania postanowienia nakazującego wyjawienie lub wydanie środka dowodowego, sąd również grzywny w wysokości równoważności do 10.000 euro za każdy dzień opóźnienia, licząc od daty wskazanej w postanowieniu.

Ww. projektowane przepisy mają na celu wdrożenie art. 19 dyrektywy 2020/1828 – Sankcje 1. Państwa członkowskie ustanawiają przepisy określające sankcje mające zastosowanie w przypadku niezastosowania się lub odmowy zastosowania się do: a) środka nakazującego zaprzestanie szkodliwych praktyk, o którym mowa w art. 8 ust. 1 lub art. 8 ust. 2 lit. b); lub b) obowiązków, o których mowa w art. 13 ust. 3 lub art. 18. Państwa członkowskie podejmują wszelkie niezbędne środki w celu zapewnienia wdrożenia tych przepisów. Przewidziane sankcje muszą być skuteczne, proporcjonalne i odstrasżające. 2. Państwa członkowskie zapewniają, aby sankcje mogły mieć między innymi formę kary pieniężnej.

II. Zmiany w ustawie z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych

Art. 3 pkt 1) (dodanie w art. 96 w ust. 1 pkt 7a)

Proponowany przepis stanowi rozszerzenie katalogu podmiotów wyłączonych z ponoszenia kosztów sądowych o podmiot upoważniony.

Dyrektywa 2020/1828 zobowiązuje państwa członkowskie do zapewnienie odpowiednich regulacji mających na celu zagwarantowanie, aby koszty związane z postępowaniem nie stanowiły realnej bariery dla podmiotów upoważnionych w wytaczaniu powództw przedstawicielskich. Proponuje się, aby podmioty upoważnione wnosząc powództwo grupowe przed sądem okręgowym zostały zwolnione z opłaty za wytoczenie takiego powództwa.

De lege lata powiatowy (miejski) rzecznik konsumentów w sprawach dotyczących praktyk ograniczających konkurencję oraz praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów nie ma takiego obowiązku.

III. Zmiany w ustawie z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów

Art. 3 pkt 1 w art. 4 (dodanie pkt 13a i 13b Definicje)

Proponuje się jako odpowiedniki powództw przedstawicielskich krajowych i transgranicznych określonych w dyrektywie 2020/1828 wprowadzenie definicji: grupowego postępowania krajowego, przez które rozumie się powództwo w sprawie o zaniechanie stosowania praktyk naruszających interesy grupy konsumentów lub w sprawie roszczeń związanych ze stosowaniem tych praktyk wytoczone przed sądem Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie przepisów ustawy z dnia 17 grudnia 2009 r. o dochodzeniu roszczeń w postępowaniu grupowym (Dz. U. z 2020 r. poz. 446) przez podmiot upoważniony wpisany do rejestru podmiotów upoważnionych, prowadzonego przez Prezesa Urzędu, oraz grupowego postępowania transgranicznego, przez które rozumie się powództwo w sprawie o zaniechanie stosowania praktyk naruszających interesy grupy konsumentów lub w sprawie o roszczenia związane ze stosowaniem tych praktyk wytoczone przez podmiot upoważniony wpisany do wykazu podmiotów upoważnionych prowadzonego przez Komisję Europejską na podstawie art. 5 ust. 1 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2020/1828 z dnia 25 listopada 2020 r. w sprawie powództw przedstawicielskich wytaczanych w celu ochrony zbiorowych interesów konsumentów i uchylającą dyrektywę 2009/22/WE (Dz. Urz. UE L 409 z 04.12.2020, str. 1), przed sądem albo organem administracyjnym państwa Unii Europejskiej innego niż państwo, w którym podmiot upoważniony został wyznaczony;”;

Powyższe rozwiązanie wynika z art. 3 pkt 6 i 7 dyrektywy 2020/1828 definiujących „krajowe powództwo przedstawicielskie” i „transgraniczne powództwo przedstawicielskie” oraz potrzeby dostosowania terminologii do systemu krajowego.

Art. 3 pkt 2 (dodanie w art. 31 pkt 7a)

Projektowany przepis zawiera dodatkowe zadania Prezesa Urzędu związane z funkcjonowaniem podmiotów upoważnionych. Dotyczą one obowiązku prowadzenia rejestru podmiotów upoważnionych do wytaczania powództw grupowych krajowych i transgranicznych, prowadzeniem oraz przekazywaniem Komisji Europejskiej danych objętych tym rejestrem.

Zgodnie z art. 4 ust. 1 dyrektywy 2020/18/28 państwa członkowskie zapewniają, aby powództwa przedstawicielskie, określone w niniejszej dyrektywie, mogły być wytaczane przez upoważnione podmioty wyznaczone do tego celu przez państwa członkowskie.

Art. 3 pkt 3 (dodanie w art. 32a ust. 2b)

W projektowanym przepisie określone zostały zadania punktu kontaktowego, które będzie realizował także zadania związane z funkcjonowaniem podmiotów upoważnionych wpisanych do rejestru podmiotów upoważnionych prowadzonego przez Prezesa Urzędu, w szczególności w zakresie aktualizacji i przekazywania Komisji Europejskiej wykazu podmiotów upoważnionych wyznaczonych przez Prezesa Urzędu do prowadzenia grupowych postępowań transgranicznych.

Powyższe jest zgodne z art. 5 ust. 1 dyrektywy 2020/18/28, który stanowi że państwa członkowskie wyznaczają krajowe punkty kontaktowe do celów ust. 4 i przekazują Komisji nazwę i dane kontaktowe tych punktów. Komisja sporządza wykaz tych punktów kontaktowych i udostępnia go państwom członkowskim.

Ponadto Motyw 30 stanowi, że jeżeli spełnianie kryteriów wyznaczenia przez upoważniony podmiot budzi wątpliwości, państwo członkowskie, które wyznaczyło ten upoważniony podmiot, powinno przeanalizować wątpliwości i w stosownym przypadku cofnąć wyznaczenie tego upoważnionego podmiotu. Państwa członkowskie powinny wyznaczyć krajowe punkty kontaktowe do celów przekazywania i przyjmowania wniosków o taką analizę.

Art. 3 pkt 4 (dodanie w art. 45 w ust. 2 pkt 9)

W związku z proponowanym rozwiązaniem, że o wpis do rejestru będą mogły ubiegać się organizacje konsumenckie, przy spełnieniu określonych warunków, proponuje się dodanie do przepisu, który stanowi o uprawnieniach organizacji konsumenckiej uprawnienia do wytaczania powództw grupowych w sprawach o zaniechanie stosowania praktyk naruszających interesy grupy konsumentów lub w sprawach roszczeń związanych z ich stosowaniem, o których mowa

w art. 1b ustawy z dnia 17 grudnia 2009 r. o dochodzeniu roszczeń w postępowaniu grupowym, po uprzednim uzyskaniu wpisu do rejestru podmiotów upoważnionych do wytaczania powództw w ramach grupowych postępowań krajowych i grupowych postępowań transgranicznych.

Art. 3 pkt 5 (dodanie w Dziale V Rozdziału 2a dotyczącego Rejestru podmiotów upoważnionych art. 46a – 46t)

Art. 46 (definicja podmiotu upoważnionego)

Zgodnie z projektowanym przepisem podmiotem upoważnionym jest organizacja konsumencka wpisana do rejestru podmiotów upoważnionych, zwanego dalej „Rejestrem”, wyznaczona przez Prezesa Urzędu do wytaczania powództw w ramach grupowych postępowań krajowych oraz grupowych postępowań transgranicznych, a także podmiot uprawniony do wytaczania powództw w ramach grupowego postępowania transgranicznego w państwach będących członkami Unii Europejskiej wpisany do wykazu podmiotów upoważnionych sporządzonego przez Komisję Europejską na podstawie art. 5 ust. 1 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2020/1828 z dnia 25 listopada 2020 r. w sprawie powództw przedstawicielskich wytaczanych w celu ochrony zbiorowych interesów konsumentów i uchylającą dyrektywę 2009/22/WE (Dz. Urz. UE L 409 z 04.12.2020, str. 1).

Według art. 4 ust. 2 dyrektywy 2020/1828 państwa członkowskie zapewniają, aby podmioty, w szczególności organizacje konsumenckie, w tym organizacje konsumenckie, które reprezentują członków z więcej niż jednego państwa członkowskiego, były uprawnione do bycia wyznaczonymi jako upoważnione podmioty do celów wytaczania krajowych lub transgranicznych powództw przedstawicielskich lub obu rodzajów powództw.

Art. 46b (Wymagania wobec podmiotów upoważnionych)

Projektowany przepis stanowi o obowiązkach podmiotu upoważnionego. Są to obowiązki w zakresie:

- 1) określenia w regulaminie zasad wnoszenia i rozpatrywania wniosku o wytoczenie powództwa w ramach grupowego postępowania krajowego lub grupowego postępowania transgranicznego, w tym zasad finansowania tego postępowania oraz przekazania dokumentów, które powinny być dołączone do tego wniosku;

- 2) udostępniania do wiadomości publicznej w sposób jasny i zrozumiały, w szczególności na swojej stronie internetowej:
- a) danych kontaktowych, obejmujących nazwę, siedzibę oraz adres pocztowy i adres poczty elektronicznej tego podmiotu,
 - b) regulaminu, o którym mowa w pkt 1,
 - c) numeru wpisu do Rejestru,
 - d) informacji o sektorach objętych zakresem działania danego podmiotu upoważnionego, zgodnie z Załącznikiem I dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2020/1828 z dnia 25 listopada 2020 r. w sprawie powództw przedstawielskich wytaczanych w celu ochrony zbiorowych interesów konsumentów i uchylającą dyrektywę 2009/22/WE (Dz. Urz. UE L 409 z 04.12.2020, str. 1),
 - e) informacji o językach urzędowych, w których jest dopuszczalne złożenie wniosku o wytoczenie powództwa lub przystąpienia do postępowania grupowego,
 - g) informacji o prawie wystąpienia z postępowania grupowego i skutkach tego wystąpienia,
 - h) określenia rodzajów opłat i kosztów związanych z udziałem w postępowaniu oraz informacje o ich wysokości i zasadach ich naliczania,
 - i) informacji na temat źródeł finansowania postępowania przez inne podmioty,
 - j) informacji na temat skutków prawnych danego sposobu zakończenia postępowania,
 - k) informacji o przesłankach, na podstawie których podmiot upoważniony może odmówić wytoczenia postępowania ,
 - l) informacji o powództwach jakie zamierza wytoczyć w ramach grupowych postępowaniach krajowych i grupowych postępowaniach transgranicznych, ze wskazaniem pozwanego oraz rodzajów naruszeń,
 - m) informacji o aktualnym etapie grupowych postępowań krajowych i grupowych postępowań transgranicznych,
 - n) informacji o sposobach zakończenia powództw wytoczonych przez podmiot upoważniony w ramach grupowych postępowań krajowych i grupowych postępowań transgranicznych,
 - o) informacji o rodzajach naruszeń będących przedmiotem wytoczonych przez podmiot upoważniony pozwów w ramach grupowych postępowań krajowych i grupowych postępowań transgranicznych;

Ponadto, podmiot upoważniony musi mieć opracowane w formie pisemnej standardy (zasady) należytego reprezentowania konsumentów w grupowym postępowaniu krajowym i grupowym postępowaniu transgranicznym, a także wewnętrzny system kontroli ich przestrzegania. Obowiązany jest również do informowania konsumentów objętych grupowym postępowaniem krajowym lub grupowym postępowaniem transgranicznym o wynikach postępowania, zawartej ugodzie, odrzuceniu lub oddaleniu powództwa przez sąd.

Podmiot upoważniony obowiązany jest umieszczać na swojej stronie internetowej również adresu strony internetowej, na której publikowany jest wykaz podmiotów upoważnionych do wytaczania powództw w ramach grupowych postępowań krajowych i grupowych postępowań transgranicznych.

Art. 46d. 1.

Projektowany przepis dotyczy obowiązku sprawozdawczego podmiotu upoważnionego wobec Prezesa Urzędu. Przewiduje, że podmiot upoważniony wpisany do Rejestru sporządza i przekazuje Prezesowi Urzędu sprawozdanie ze swojej działalności w zakresie powództw wytoczonych w ramach grupowych postępowań krajowych i grupowych postępowań transgranicznych. Sprawozdanie, które obowiązany jest sporządzać za każdy rok kalendarzowy i przekazywać Prezesowi Urzędu w terminie do dnia 30 kwietnia roku następnego musi zawierać informacje o:

- 1) o liczbie wniosków o wytoczenie powództw w ramach grupowego postępowania krajowego oraz o liczbie wniosków o wytoczenie powództw w ramach grupowego postępowania transgranicznego, które wpłynęły do podmiotu upoważnionego, ze wskazaniem naruszeń, których dotyczą;
- 2) liczbie powództw wytoczonych w ramach grupowych postępowań krajowych i grupowych postępowań transgranicznych na podstawie wniosków, o których mowa w pkt 1 oraz sposobach ich zakończenia;
- 3) o rodzaju naruszeń i podmiotach (przedsiębiorcach), wobec których zostały wytoczone powództwa w ramach grupowych postępowań krajowych i transgranicznych;
- 4) o liczbie wniosków, którym nie nadano biegu, wraz ze wskazaniem przesłanek, na podstawie których nastąpiła odmowa wytoczenia powództwa;
- 5) ocenę skuteczności grupowych postępowań krajowych i grupowych postępowań transgranicznych wytoczonych przez podmiot upoważniony, ze wskazaniem przewidywanych sposobów jej poprawy;

- 6) informacje o liczbie, przedmiocie i rozstrzygnięciu skarg i wniosków, które wpłynęły do podmiotu upoważnionego w związku z wytoczonymi powództwami.

Art. 46c. 1.

Proponuje się, żeby podmiot upoważniony miał obowiązek przed wytoczeniem powództwa w ramach grupowego postępowania krajowego, o którym mowa w art. 1b ust. 1 pkt 1 lub ust. 2 ustawy z dnia 17 grudnia 2009 r. o dochodzeniu roszczeń w postępowaniu grupowym zawiadomić o tym na piśmie Prezesa Urzędu tym zamiarze ze wskazaniem:

- 1) rodzaju powództwa;
- 2) okolicznościach uzasadniających wytoczenie powództwa ze wskazaniem w szczególności:
 - a) rodzaju naruszenia,
 - b) okresu trwania naruszenia,
 - c) społecznych, ekonomicznych, prawnych skutków naruszenia,
 - d) wskazanie przepisów, które zostały naruszone zachowaniem przedsiębiorcy ;
- 3) żądaniach pozwu;
- 4) przedsiębiorcy, przeciwko któremu pozew ma być skierowany.

Celem tego przepisu jest uniknięcie sytuacji, w których Prezes Urzędu np. wszczął już postępowanie w tożsamej sprawie.

Prezes Urzędu w związku z zawiadomieniem, przedstawi podmiotowi upoważnionemu opinię. Opinia zawiera w szczególności informacje, czy w związku ze wskazanym w zawiadomieniu tym samym naruszeniem przez tego samego przedsiębiorcę toczy się postępowanie przed Prezesem Urzędu. Opinię tę Prezes Urzędu przekazuje podmiotowi upoważnionemu w terminie 30 dni od dnia złożenia zawiadomienia. W szczególnie uzasadnionych przypadkach, termin ten może ulec wydłużeniu do 3 miesięcy od dnia złożenia zawiadomienia.

Projekt przewiduje rozwiązanie dotyczące sytuacji, gdy zawiadomienie nie zawierałoby wszystkich koniecznych informacji. Wówczas Prezes Urzędu wzywa podmiot upoważniony do ich uzupełnienia w terminie nie dłuższym niż 14 dni. Nieuzupełnienie zawiadomienia w wyznaczonym przez Prezesa Urzędu terminie, skutkuje brakiem jego rozpatrzenia.

Projektuje się, że przepisy te będą miały zastosowanie także do podmiotu upoważnionego wpisanego do prowadzonego przez Komisję Europejską wykazu podmiotów upoważnionych wyznaczonych do prowadzenia grupowych postępowań transgranicznych w państwach członkowskich Unii Europejskiej innych niż Rzeczypospolita Polska w przypadku zamiaru wytoczenia przez ten podmiot powództwa przed sądem Rzeczypospolitej Polskiej na

podstawie przepisów ustawy z dnia 17 grudnia 2009 r. o dochodzeniu roszczeń w postępowaniu grupowym.

Art. 46e (Finansowanie podmiotu upoważnionego)

Przepis art. 46e zawiera propozycję, polegającą na określeniu źródeł finansowania zadań podmiotu upoważnionego w szczególności ze środków stanowiących:

- 1) opłaty pobierane od konsumentów, według zasad określonych w regulaminie, o którym mowa w 46b ust. 1 pkt 1;
- 2) wpłaty od przedsiębiorców, jeżeli jest spełniony warunek, o którym mowa w art. 46g pkt 5.

Finansowanie zadań, zgodnie z projektowanym przepisem ma się odbywać się na zasadach określonych w ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2022 r. poz. 1327 i 1812).

Art. 46f – 46p (Rejestr podmiotów upoważnionych)

Zgodnie z projektem (art. 46f rejestr podmiotów upoważnionych prowadzi Prezes Urzędu. Rejestr ten jest jawny i ma zawierać takie dane jak:

- 1) nazwę podmiotu upoważnionego, jego cele statutowe, siedzibę oraz adres strony internetowej;
- 2) informację, czy podmiot upoważniony pobiera opłaty, ze wskazaniem ich rodzajów i wysokości;
- 3) informację o sektorach objętych zakresem działania podmiotu upoważnionego, zgodnie z Załącznikiem I dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2020/1828 z dnia 25 listopada 2020 r. w sprawie powództw przedstawicielskich wytaczanych w celu ochrony zbiorowych interesów konsumentów i uchylającą dyrektywę 2009/22/WE (Dz. Urz. UE L 409 z 04.12.2020, str. 1);
- 4) informacje o przesłankach, na podstawie których podmiot upoważniony może odmówić wytoczenia powództwa.

Zgodnie z projektowanym art. 46g o wpis do Rejestru będzie mogła może ubiegać się organizacja konsumencka, spełniająca jednocześnie następujące warunki:

- 1) posiada osobowość prawną;
- 2) jej celem statutowym jest zapewnienie ochrony interesów konsumentów;
- 3) prowadzi niezarobkową działalność na rzecz ochrony interesów konsumentów od co najmniej 12 miesięcy od złożenia wniosku o wpis do Rejestru;
- 4) nie jest objęta postępowaniem upadłościowym ani nie została uznana za niewypłacalną;

- 5) jest niezależna i nie podlega wpływom podmiotów, w szczególności przedsiębiorców, które mogłyby odnieść korzyść gospodarczą z wytoczenia grupowego postępowania krajowego lub grupowego postępowania transgranicznego, również w przypadku finansowania przez inne podmioty, i w tym celu dysponuje ustalonymi procedurami aby zapobiegać takim wpływom oraz aby zapobiegać konfliktom interesów;
- 6) udostępnia publicznie, stosując prosty i zrozumiały język, za pośrednictwem wszelkich stosownych środków, a w szczególności na swojej stronie internetowej, informacje, które wskazują, że spełnia ona warunki, o których mowa w pkt 1–5 oraz informacje o źródłach swojego finansowania, o strukturze organizacyjnej, zarządczej i członkostwa, o swoim celu statutowym, a także o swojej działalności.

Według art. 46h wpis do Rejestru będzie następował na wniosek organizacji konsumenckiej zawierający:

- 1) nazwę organizacji konsumenckiej, jej siedzibę oraz adres strony internetowej;
- 2) informację o strukturze, źródłach i sposobach finansowania oraz zasadach wynagradzania osób, które działają na rzecz ochrony konsumentów w ramach grupowych postępowań krajowych oraz grupowych postępowań transgranicznych oraz o podmiotach, z którymi wiąże ich podległość służbowa albo inny stosunek prawny;
- 3) opis wewnętrznych regulacji, które są stosowane przez organizację konsumencką w ramach prowadzonych grupowych postępowań krajowych oraz grupowych postępowań transgranicznych;
- 4) informację, czy organizacja konsumencka pobiera opłaty od konsumentów zainteresowanych przystąpieniem do grupy, na rzecz której wytoczone jest powództwo w ramach grupowego postępowania krajowego lub grupowego postępowania transgranicznego, ze wskazaniem rodzaju tych opłat i ich wysokości;
- 5) informację o rodzajach naruszeń i sektorach objętych zakresem działania podmiotu upoważnionego, zgodnie z Załącznikiem I dyrektywy 2020/1828;
- 6) informacje o przesłankach, na podstawie których organizacja konsumencka może odmówić wytoczenia powództwa.

Do tego wniosku organizacja konsumencka zobowiązana będzie dołączyć:

- 1) statut;
- 2) dokumenty potwierdzające spełnianie warunku, o niezależności i niepodleganiu wpływom w szczególności przedsiębiorców;

- 3) oświadczenie, że nie toczy się wobec niej postępowanie upadłościowe, oraz że nie jest ona niewypłacalna lub zagrożona niewypłacalnością;
- 4) dokument opisujący standardy (zasady) reprezentowania konsumentów w postępowaniu grupowym i wewnętrzny system kontroli ich przestrzegania, o których mowa w art. 46b pkt 3.

Wniosek o wpis do Rejestru można będzie zgodnie z art. 46i składać zarówno w postaci papierowej, jak i w postaci elektronicznej opatrzonej kwalifikowanym podpisem elektronicznym albo podpisem potwierdzonym profilem zaufanym ePUAP.

Projektowany przepis art. 46j i stanowi, że jeżeli z danych zawartych we wniosku o wpis do Rejestru będzie wynikało, że wnioskodawca nie spełnia warunków wpisu do rejestru Prezes Urzędu wyda decyzję o odmowie dokonania wpisu do Rejestru w terminie nie dłuższym niż 3 miesiące. Projekt przewiduje możliwość uzupełnienia wniosku na wezwanie Prezesa Urzędu w terminie 14 dni, pod rygorem pozostawienia wniosku bez rozpoznania.

Podmiot upoważniony wpisany do Rejestru obowiązany będzie informować Prezesa Urzędu o zmianach danych będących podstawą wpisu do Rejestru, nie później niż w terminie 14 dni od dnia wystąpienia zmian (art. 46k), natomiast Prezes Urzędu będzie miał obowiązek niezwłocznego dokonania zmian danych objętych Rejestrem w terminie 14 dni od dnia otrzymania informacji.

Wykreślenie podmiotu z rejestru, zgodnie z projektem, przez Prezesa Urzędu będzie mogło nastąpić z urzędu albo na wniosek podmiotu upoważnionego.

Z urzędu:

- w przypadku, gdy podmiot upoważniony wpisany do Rejestru nie wykonuje swoich obowiązków lub przestał spełniać określone warunki,
- jeżeli podmiot upoważniony wpisany do Rejestru nie wykonuje obowiązku informowania Prezesa Urzędu o zmianach będących podstawą wpisu do rejestru.

Zgodnie z projektowanym art. 46o postępowanie w sprawie wykreślenia podmiotu upoważnionego z Rejestru powinno być zakończone w terminie 4 miesięcy od dnia jego wszczęcia. Decyzji o wykreśleniu podmiotu upoważnionego z Rejestru może być nadany rygor natychmiastowej wykonalności. Przewiduje się, że od decyzji tej służyć będzie wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy.

Art. 46r. – 46t. (Obowiązki Prezesa Urzędu wobec Komisji Europejskiej)

Zgodnie z projektem Prezes Urzędu co najmniej raz na pięć lat weryfikuje:

- 1) spełnianie przez podmioty upoważnione wpisane do Rejestru warunków uprawniających do wytaczania powództw w ramach grupowych postępowań krajowych i grupowych postępowań transgranicznych;
- 2) prawidłowość wykonywania działalności przez podmioty upoważnione wpisane do Rejestru, w szczególności przez analizę sprawozdań z ich działalności.

W szczególnie uzasadnionych przypadkach, w szczególności w razie zgłoszenia przez państwo członkowskie Unii Europejskiej lub Komisję Europejską, że podmiot upoważniony wpisany do Rejestru wyznaczony do prowadzenia grupowego postępowania transgranicznego nie spełnia określonych, wymaganych warunków, Prezes Urzędu dokonuje weryfikacji bez zbędnej zwłoki. Prezes Urzędu przekazuje Komisji Europejskiej wykaz podmiotów upoważnionych, wyznaczonych do prowadzenia grupowych postępowań transgranicznych zawierający dane objęte Rejestrem oraz informacje o każdej zmianie tych danych, w celu umieszczenia ich w wykazie podmiotów upoważnionych do prowadzenia grupowych postępowań transgranicznych w państwach będących członkami Unii Europejskiej, prowadzonym przez Komisję Europejską.

Prezes Urzędu, corocznie przekazuje Komisji Europejskiej, za pośrednictwem punktu kontaktowego informacje na temat:

- 1) liczby i rodzaju grupowych postępowań (krajowych i transgranicznych);
- 2) rodzaju naruszeń będących przedmiotem tych postępowań;
- 3) sposobu zakończenia tych postępowań.

Prezes Urzędu, zgodnie z projektem umieszcza na stronie internetowej Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów adres strony internetowej Komisji Europejskiej, na której publikowany jest wykaz podmiotów upoważnionych do prowadzenia grupowych postępowań transgranicznych wyznaczonych przez państwa członkowskie Unii Europejskiej.

Projektowana ustawa nie podlega notyfikacji w trybie przewidzianym w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. poz. 2039, z późn. zm.).

Projektowana ustawa nie wymaga przedłożenia właściwym instytucjom i organom UE, w tym Europejskiemu Bankowi Centralnemu w celu uzyskania opinii, dokonania konsultacji lub uzgodnienia, o których mowa w § 39 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M.P. z 2016 r. poz. 1006, z późn. zm.).

Zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. z 2017 r. poz. 248) oraz § 52 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów, projektowana ustawa zostanie udostępniona w Biuletynie Informacji Publicznej Rządowego Centrum Legislacji, w serwisie Rządowy Proces Legislacyjny oraz na stronie podmiotowej Biuletynu Informacji Publicznej Prezesa UOKIK, z dniem skierowania do uzgodnień międzyresortowych, konsultacji publicznych i opiniowania.

Projekt ustawy jest zgodny z prawem Unii Europejskiej.